

Dönem : 3
Toplantı : 3

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 739

C. Senatosu Aydın Üyesi İskender Cenap Ege ile C. Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker ve 145 arkadaşının, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Plan komisyonları raporları (2/682)

Cumhuriyet Senatosu
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 544 - 14646

15 . 5 . 1972

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cumhuriyet Senatosu üyeleri İskender Cenap Ege, Yiğit Köker ve 145 arkadaşının, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkındaki 26 . 8 . 1971 tarih ve 1478 sayılı umumî efkârda emekli inkilâp subayları - Eminsü - adıyla bilinen kanun teklifi ve gerekçesi ilişik olarak gönderilmiştir.

Gerekli işlemin yapılmasını rica ederim.
Saygılarımla.

Tekin Arıburun
Cumhuriyet Senatosu
Başkanı

13 . 5 . 1972

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Anayasa Mahkemesince usul yönünden bozulmuş bulunan 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkındaki 26 . 8 . 1971 tarih ve 1478 sayılı umumî efkârda emekli inkilâp subayları - Eminsü - adıyla bilinen kanun teklifi ilişikte sunulmuştur.

Gereğine müsadelerini saygılarımızla rica ederiz.

Aydın Senatörü
İ. C. Ege

Ankara Senatörü
Yiğit Köker

- H. Özer*
C. S. Malatya Üyesi
F. Halıcı
C. S. Konya Üyesi
M. Varışlı
C. S. Konya Üyesi
R. Zaloğlu
C. S. Trabzon Üyesi
F. Kınaytürk
C. S. Burdur Üyesi
M. Gülçüğü
C. S. Isparta Üyesi
M. Çamlıca
C. S. Kastamonu Üyesi
Ş. Akyürek
C. S. İstanbul Üyesi
İ. Ataöv
Antalya Milletvekili
O. Karaosmanoğlu
C. S. Manisa Üyesi
C. Ortaç
C. S. Bursa Üyesi
A. Altıntaş
C. S. Tokat Üyesi
S. Yalçuk
C. S. Çorum Üyesi
H. Avni Göktürk
C. S. Niğde Üyesi
Ö. Buyrukçu
Antalya Milletvekili
M. Ergül
Bilecik Milletvekili
A. Durakoğlu
Sivas Milletvekili
A. Topaloğlu
Ordu Milletvekili
M. Ekşi
Ordu Milletvekili
K. Önadım
Bursa Milletvekili
A. Mukadder Çiloğlu
Burdur Milletvekili
H. Nakipoğlu
Kayseri Milletvekili
Z. Ayrım
C. S. Kars Üyesi
E. Çelebi
C. S. Tabii Üyesi
M. Pırılta
C. S. Antalya Üyesi
- Ş. Kayalar*
C. S. Bursa Üyesi
O. Kor
C. S. İzmir Üyesi
K. Şenocak
C. S. Afyon Üyesi
O. Süersan
C. S. Manisa Üyesi
N. Seyhan
C. S. Hakkâri Üyesi
H. Oral
C. S. Urfa Üyesi
E. Özden
C. S. İstanbul Üyesi
L. Söylemez
C. S. Gaziantep Üyesi
Ö. Eken
Antalya Milletvekili
A. Kavak
C. S. Siirt Üyesi
H. Menteseoğlu
C. S. Muğla Üyesi
T. Kapanlı
C. S. Ankara Üyesi
E. Işıklar
C. S. Samsun Üyesi
R. Tunakan
C. S. Manisa Üyesi
S. Kumbasar
Rize Milletvekili
F. Övet
Sinop Milletvekili
N. Aksoy
Urfa Milletvekili
F. Güleç
Adana Milletvekili
M. Doğan
Kars Milletvekili
H. Akçalıoğlu
Antalya Milletvekili
Ş. Doğan
Kayseri Milletvekili
A. İhsan Balım
Isparta Milletvekili
B. Beler
C. S. İzmir Üyesi
A. Bayar
C. S. Mardin Üyesi
A. Alkan
C. S. Kırklareli Üyesi
- Ş. Özkaya*
C. S. Tabii Üyesi
A. Tekin
C. S. Antalya Üyesi
O. Mecdi Agun
C. S. Rize Üyesi
A. Yılmaztürk
C. S. Bolu Üyesi
İ. Oktay
Muğla Milletvekili
C. Yıldırım
C. S. İstanbul Üyesi
S. Perinçek
C. S. Erzincan Üyesi
M. Yurdakuler
C. S. Tabii Üyesi
F. Halıcı
C. S. Konya Üyesi
Ş. Özçetin
C. S. Çorum Üyesi
Ş. Atasavaşın
C. S. Nevşehir Üyesi
N. Ergeneli
C. S. Edirne Üyesi
M. Deliveli
C. S. Hatay Üyesi
Y. Bir
Sakarya Milletvekili
İ. Kılıç
Samsun Milletvekili
H. Gökçe
Malatya Milletvekili
İ. Naipoğlu
Giresun Milletvekili
Z. Kürşad
Maras Milletvekili
S. Gümüşpala
Manisa Milletvekili
M. Tayyar
Bursa Milletvekili
V. Âli Özkan
Kayseri Milletvekili
M. Yardımcı
İstanbul Milletvekili
İ. Yeşilyurt
C. S. Yozgat Üyesi
H. Berkol
C. S. İstanbul Üyesi
S. Orhon
C. S. Giresun Üyesi

A. Kerim Saraçoğlu
C. S. Mardin Üyesi
S. Acar
C. S. Ordu Üyesi
Ş. Köksal
C. S. Ordu Üyesi
Y. Ziya Yılmaz
Adıyaman Milletvekili
M. Yüceler
Kayseri Milletvekili
İ. Sıtkı Hatipoğlu
Ankara Milletvekili
İ. Kılıç
Samsun Milletvekili
A. Bora
C. S. Tunceli Üyesi
E. Akova
Sivas Milletvekili
İ. Sezgin
Aydın Milletvekili
R. Sezgin
Çanakkale Milletvekili
E. Akça
Manisa Milletvekili
F. Ak
Zonguldak Milletvekili
A. Cilara
C. S. Gümüşane Üyesi
F. Tevetoğlu
C. S. Samsun Üyesi
N. Altan
Çanakkale Senatörü
M. Aksoley
C. S. İstanbul Üyesi
E. Somunoğlu
C. S. Erzurum Üyesi
M. Arkan
İçel Milletvekili
O. Tuğrul
C. S. Bilecik Üyesi
H. Atmaca
C. S. Denizli Üyesi
M. Ulusoy
C. S. Ankara Üyesi
C. Coşkun
C. S. Aydın Üyesi

S. Çumralı
C. S. Konya Üyesi
N. Akyurt
C. S. Malatya Üyesi
S. Türkmen
C. S. Ağrı Üyesi
H. Oral
Denizli Milletvekili
M. Erten
Manisa Milletvekili
N. Özdemir
Gümüşane Milletvekili
N. Çuhadar
Maraş Milletvekili
N. Kale
Samsun Milletvekili
E. Durul
Denizli Milletvekili
S. Çiloğlu
Manisa Milletvekili
H. Özalp
Samsun Milletvekili
N. Bayar
Sakarya Milletvekili
İ. Hakki Şengüler
Malatya Milletvekili
T. Baltan
C. S. Zonguldak Üyesi
R. Rendeci
C. S. Samsun Üyesi
S. Türkmen
C. S. Ağrı Üyesi
M. Suphi Gürsoytrak
C. S. Tabii Üyesi
İ. Tefvik Kutlar
C. S. Gaziantep Üyesi
M. Bozoklar
C. S. İzmir Üyesi
T. Gülez
C. S. Bolu Üyesi
İ. Bingöl
C. S. Muş Üyesi
S. Turan
C. S. Kayseri Üyesi
S. Hatunoğlu
C. S. Erzurum Üyesi
M. Kemal Palaoglu
Sivas Milletvekili

M. Vural
C. S. Ankara Üyesi
İ. Sancar
İstanbul Milletvekili
O. Yeltekin
Kars Milletvekili
M. Özdal
Maraş Milletvekili
S. Artukmaç
Yozgat Senatörü
V. Melik
Urfa Milletvekili
M. Boyar
Samsun Milletvekili
C. Ahmet Sungur
Yozgat Milletvekili
L. Aküzüm
Kars Milletvekili
İ. Angın
Eskişehir Milletvekili
E. Kıvathoğlu
Nevşehir Milletvekili
Y. Ziya Önder
Sivas Milletvekili
Z. Adıyaman
Adıyaman Milletvekili
T. Özdelay
C. S. İçel Üyesi
Ö. Ucuzal
C. S. Eskişehir Üyesi
H. Özmen
C. S. Kırşehir Üyesi
O. Nuri Canpolat
C. S. Konya Üyesi
M. Nuri Âdemoğlu
C. S. Adana Üyesi
N. Öztürk
C. S. Sivas Üyesi
G. Titrek
C. S. Çankırı Üyesi
R. Öztürkçine
C. S. İstanbul Üyesi
A. Demir Yüce
C. S. Zonguldak Üyesi
M. Atakh
C. S. Tabii Üyesi

GEREKÇE

Hukuk Literatüründe ihtilâl, «Bir Devletin siyasi teşkilâtını, kanunî şekillere riayet etmeksizin değiştirmek üzere cebir ve kuvvetle yapılan hareket» olarak tanımlanır. İhtilâllerin başarıya ulaşması, meşruiyetlerinin temelini teşkil eder.

İster (İnkilâp), ister (İhtilâl) densin, Türk siyasi tarihine geçen 27 Mayıs 1960 hareketini de bu anlam içerisinde değerlendirmek lâzımdır. 27 Mayıs 1960 hareketinin saikleri arasında, Anayasamızın dibacesinde de ifadesini bulduğu üzere, «..İnsan hak ve hürriyetlerini, Millî dayanışmayı, sosyal adaleti, ferdin ve toplumun refahını gerçekleştirmeyi ve teminat altına almayı mümkün kılacak, Demokratik Hukuk Devletini bütün hukukî ve sosyal temelleriyle kurmak..» gibi, 27 Mayıs 1960 hareketini gerçekleştirenler de bu beyan ve taahhütlerine ters düşen bazı tasarruflara girişmek lüzumunu duymuşlardır. Ezcümle 147 üniversite öğretim üyesinin görevlerinden uzaklaştırılması, 55 vatandaşın mecburî iskâna tabi tutulması, Yassıada mahkemeleri ve Ordu içerisinde kitle halinde emekliye sevk suretiyle yapılan operasyonlar bu tasarrufların belli başlıları olarak zikredilebilir.

O günlerin şartları içerisinde yapılan, bu operasyon ve tasarrufların, şartlar değişip, durum normale avdet edince, sosyal bünyeyi rahatsız etmeye başlaması üzerine, telâfi çareleri aranmış ve bu arada yapılan düzeltici tasarruflarla 147 öğretim üyesinin tekrar kürsülerine, 55 vatandaşın mahkemelerine, Yassıada Mahkemelerinde muhtelif cezalara çarptırılan kimselerin de hürriyetle kavuşma imkânı sağlanmış, ancak en az bu sayılanlar kadar ihtilâl tasarruflarının gadrine dayan ve adlarına bugün kısaca «EMINSU» dediğimiz Emekli İnkilâp Subayları kitlesi, kaderiyle başbaşa bırakılmış ve âdeta nisyanâ terk edilmişlerdir.

Türk siyasi tarihinde misli görülmemiş ve eşine kolay, kolay rastlanamayacak olan bu hadisenin doğuşuna sebebiyet veren, tasarrufun, Hukuk, Adalet, prensipleri yönünden tahlillerini yaparak, kelimenin tam manası ile mağdur olan bir kitlenin gasbedilen haklarını teslim, Türkiye'de Yüce Meclislerin dışında hiç bir organın çare bulamayacağını belirterek, incinen ve zedelenen Adalet duygusunu tamir etmek gibi ulvî bir gayeye müteveccih gayret ve çalışmaları, Yüce Meclislerimizin esirgemeyeceği inancı ile hazırladığımız kanun tasarısı yüksek iradenizle 3 Eylül 1971 tarihinde yürürlüğe giren 1478 sayılı kanunun tekrarından ibarettir.

Bu kanunla, 27 Mayıs 1960 ihtilâlden geriye kalan son haksız tasarruf da, Anayasamızın geçici 4 nci maddesi ışığı altında bertaraf edilmişti. Ancak, bahis konusu kanunun usul yönünden iptal edilmesi neticesinde mevzuatımızda bir boşluk husule gelmekle beraber, Ağustos 1960 tarihinde topluca tensikata tabi tutulan 5 bine yakın General ve üst rütbeli subaydan yaşları 30 ilâ 45 ve Hizmet yılları 16 ilâ 30 yıl arasında değişen, ve 42 sayılı kanundan en çok zarar gören Binbaşısı ve Yarbay rütbesindeki EMINSU'lar ikinci kez huzursuz bir ortama itilmişlerdir.

I - Orduda kitle halinde emekliye sevk hareketlerinin gelişimini hazırlayan faktörler ve yapılan tasarrufun hukukî mahiyeti

a) Genelkurmay Başkanlığının Genelgesi :

4 Ağustos 1960 tarih ve 4184 sayılı Genelge ile, «Orduda mahrut esasının muhafazası için Ağustos ayı içerisinde Albaylarda % 70, Yarbaylarda % 50, Binbaşılarda % 30 nispetinde emekliye sevk suretiyle bir azaltma yapılacağı, subayların 5434 sayılı kanunun bugünkü mevzuatı ile emekliye ayrılmalarını Millî İnkilâbın ruhu ile telif edemeyen Millî Birlik Komitesinin Emekli Sandığı Kanununda Ordu personeli lehine değişiklik yaptığı 20 Ağustos 1960 tarihine kadar emekliye sevk dilekçeleri, müracaat bürolarına ulaştırılmayan dilekçe sahiplerinin Kanunun hükümlerinden faydalanamayacakları..» bildirilmiştir.

Millî Savunma Bakanlığınca Orduya yayınlanan ve yukarıda mahiyeti açıklanan genelgede, Ordu kademelerinde tensikat yapma hususunda peşinen alınan prensip kararını Jüstifiye edebilmek

için, subaylar kendi istekleriyle emekliye sevke (şayet bu hususta muayyen tarihe kadar müracaat edilmezse kanunen tanınan haklardan mahrum bırakılacakları bir tehdit havası içerisinde ifade edilmek suretiyle) adeta azmettirilmişler, bir çok subay bu tehdit havası içerisinde emekliye sevk dilekçelerini kerhen vermişlerdir. Bu bakımdan bu şekilde yapılan muamelelerde ikrah unsurunun bulunmadığını iddia etmek her halde mümkün değildir.

b) 42 sayılı Kanun bakımından :

42 sayılı Kanun yürürlüğe girdiği devrede mer'î bulunan 5434 sayılı Kanununun 39 ncu maddesi hangi hallerde kurumların personelini emekliye sevk edeceklerini tahdidî olarak saymasına ve bu kaidede ötedenberi tatbikat bulan, yerleşmiş ve istikrarlı bir durum yaratmasına rağmen, 42 sayılı Kanunun geçici I nci maddesi, klasik demokrasi ile idare olunan Milletlerin hukuk tarihinde görülmemiş bir usulü getirerek, hiç bir kayda tabi olmaksızın subayların emekliye resen sevk edilebilecekleri hükmünü vazetmiş ve tatbik sahası bulmuştur. Nitekim, yukarıda bahsi geçen genelgeye rağmen, emeklilik talebinde bulunmayan bir çok subay bu hükme istinaden resen emekliye sevk edilmişlerdir.

II - 42 Sayılı Kanunla yapılan tasarrufların kanun yollarından düzeltilmesi imkânsızlığı :

a) Millî Birlik Komitesi Hükümetleri döneminde :

42 sayılı Kanunun vazedildiği ortamda, iera ve yasama görevlerinin Millî Birlik Komitesinde toplandığı nazara alınır, o günün şartları muvacehesinde bu tasarruflara maruz kalanların durumu ıslah edici tasarruflarda bulunma çarelerinden yoksun olduklarını kabul etmemeğe imkân yoktur. Diğer taraftan, o tarihte meriyette bulunan 5434 sayılı Kanununun 39 ncu maddesinin «Kurumlarınca tesis olunan emeklilik kararları aleyhine hiç bir surette kaza mercilerine başvurulamayacağı» na dair hüküm muvacehesinde, bu mağdurlar kitlesi tasarruf aleyhine Danıştaya dava açmak imkânından da mahrum kalmışlardır.

b) 1961 Anayasası döneminde :

1961 Anayasasının kabulünden sonra, 5434 sayılı Kanununun 39 ncu maddesinin, «Kurumlarınca tesis olunan emeklilik kararları aleyhine hiçbir suretle kaza mercilerine başvurulamayacağı», na ilişkin hükmünün, Anayasanın 114 ncu maddesinin 1 nci fıkrasındaki, («İdarenin hiçbir eylem ve işlemi, hiçbir halde yargı mercilerinden denetimi dışında bırakılamaz» hükmüne istinaden, Anayasa Mahkemesinin 11 . 3 . 1963 tarihli Resmî Gazetede neşrolunan kararı ile iptal olunması üzerine, «Anayasa Mahkemesi kararının neşrinden itibaren 90 gün zarfında bu nevî tasarruflar hakkında iptal davası açmakta kanunî bir sakınca bulunmadığı» na dair Danıştay 5 nci Dairesinin kararına rağmen, Anayasanın geçici 4 ncu maddesindeki, « 27 Mayıs 1960 tarihinden itibaren Kurucu Meclisin toplandığı 6 Ocak 1961 tarihine kadar yasama yetkisini ve yürütme görevini Türk Milleti adına kullanmış bulunan Millî Birlik Komitesinin ve Devrim hükümetlerinin karar ve tasarruflarından ve bunların uygulanmasından dolayı herhangi bir yargı merciine başvurulamaz..., Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine iptal davası açılmayacağı gibi, itiraz yoluyla dahi mahkemelerde Anayasaya aykırılığı ileri sürülemez...» şeklindeki hüküm muvacehesinde, bu dönemde de bu kişilerin yargı mercilerine başvurma hakkı selbedildiği gibi, gerek Batı demokrasilerinde ve gerekse memleketimizde ferdin en tabii haklarından sayılan, İnsan Hakları Evrensel Beynamesi ve demokratik usulle idare olunan milletlerin anayasalarında yer alan ve ferdin en tabii hakkı olması lâzımgelen kişinin hak arama hürriyetinden de mahrum bırakılmışlardır.

III. - 1478 sayılı Kanunun esasen Anayasaya aykırılık iddiasının mesnetsizliği :

a) Kanun tasarısının, Anayasanın başlangıç hükümleri yönünden durumu :

42 sayılı Kanun ve bu kanunun sebebiyet verdiği tasarrufların, Anayasanın dibacesinde, «İnsan hak ve hürriyetlerini, milli dayanışmayı, sosyal adaleti, ferdin ve toplumun huzur ve refahını gerçekleştirmeyi ve teminat altına almayı mümkün kılacak demokratik hukuk devletini bütün hukukî ve sosyal temelleriyle kurmak» şeklinde ifade olunan ilkelere ne derece ters düştüğünü uzun boylu izaha lüzum görmüyoruz. Anayasanın başlangıç ilkelerine ters

düſen bu tasarıfların meydana getirdiği gayri âdil durumları, Anayasa çizgisine sokmak için hazırlanan kanunun, Anayasanın başlangıç ilkelerine hangi noktadan aykırı olduğunu, hangi düſüncenin tesiri altında böyle bir neticeye varıldığını tespit etmek mümkün değildir.

b) Kanun tasarısının Anayasanın 10 ncu maddesinin 2 neç fıkrası yönünden durumu :

Anayasanın 10 ncu maddesinin 2 neç fıkrası ile, Devlete, «... kiſinin temel hak ve hürriyetlerini, fert huzuru, sosyal adalet ve hukuk Devleti ilkeleri ile bađdaſmayacak surette sınırlayan, siyasi, iktisadi ve sosyal bütün engelleri kaldırmak, insanın maddi ve manevi varlığının geliſmesi için gerekli ſartları hazırlamak.» görevi verildiğine göre, sosyal adalet ve hukuk Devleti ilkeleriyle bađdaſmayacak 42 sayılı Kanun ve sosyal bünyeyi rahatsız edici neticelerinin 11 yıllık bir gecikme ile hafifletilme çarelerinin getirilmesinin değil, bilâkis bugüne kadar böyle bir teſebbüste bulunmamanın Anayasaya aykırı olacağı izahtan varestedir.

o) Kanun tasarısının, Anayasanın 12 neç maddesinin 2 neç fıkrası yönünden durumu :

Anayasanın 12 neç maddesinin «Hiçbir kiſiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz...» ſeklindeki 2 neç fıkrası ile Eminsuların durumlarını ıslah eden Kanunun bir zümreye imtiyaz tanıyan bir kanun ſeklinde nitelendirilerek bağlantı kurulması tamamen dar bir görüşün ifadesidir.

42 sayılı Kanunun tatbikatı ile, bir zümreye karşı giriſilen bugünkü Anayasanın temel ruh ve felsefesi ile asla bađdaſmayacak bir muamele neticesinde, orduda kalan emsallerine karşı mağdur duruma düſürülen ve bu maddi ve mânevi ezikliği 11 yıl gibi uzun bir zaman çeken bu insanların, gaspının hak ve menfaatlerini tümüyle değil, 11 yıllık bir gecikme ile ve kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ve makale teſmil edilmeden sembolik bir tarzda tashihiye çalıſılması gibi, tamamen, Anayasa doğrultusunda olan bir hareketi, Anayasanın 12 neç maddesi ile irtibatlandırılarak, Anayasaya aykırı görmek, hukuk mantığı ile bađdaſabilecek bir husus değildir.

IV. - Yürürlükte olan emsal kanunlar yönünden, kanun tasarısının durumu :

Uzun yıllardan beri devam edegelen bu gayri âdil durumu, günümüzün hukuk ve sosyal Devlet anlayıſına göre bir çözüme kavuşturmak suretiyle, bu kitlenin çektiği maddi ve manevi ıstırapı telâfi edebilmek gayesi ile, bu kimselerin emekliye sevk edildikleri tarihten sonra geçen sürelerini T. C. Emekli Sandığına borçlanmak kayıtlı ve ſartlı ile ve hiçbir suretle eski hizmetleriyle, borçlanılan süre yekûnu 30 yılı aſmamak üzere her (3) yılın bir derece, her yılın (1) kademe ilerlemesine esas olacak ſekilde değerlendirilerek, Orduda kalan emsallerinin emekli olduklarında ulaſacakları maaſ avarına yükseltilmemekle beraber vassat bir çözüme kavuşturulması bakımından, kanun tasarısının adalet ilkelerine uygun olduğu kanaatinin taſıtmaktayız.

Bu suretle meseleye getirilmeye çalıſılan hal tarzı, benzer hadiseler ve emsalleri nazara alınarak ısdar olunan kanunlar muvacehesinde önerilmiſtir. Binaenaleyh Yasama Meclislerine sunulan ilk formül, bu tasarı değildir. ſöyleki :

1. 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa tabi kimselerin, Sigorta Primi ödemededen geçen hizmetlerinin 10 yıla kadar olanı için, Kuruma borçlanma olanağı tanımak suretiyle, bu tür hizmetlerin emeklilik süresine ilâvesini sağlayan 1186 sayılı Kanun,

2. — Sosyal Sigortalar ve Emekli sandıklarına tabi hizmetlerin birleſtirilmesi hakkında 228 sayılı kanuna yapılan ilâvelerle, özel kesimde geçen hizmetlerin dahi 5434 sayılı Kanuna göre tespit olunan emeklilik mükteseplerinin süresine müessir olma olanağını temin eden 1214 sayılı Kanun,

3. — 42 sayılı Kanunun esprisine uygun olarak kadrosuzluk nedeniyle emekliye sevk olunan General ve Albaylara yaſ hadlerine kadar tazminat verilmesini öngören 1301 sayılı kanun,

4. — Doktor ve mühendislerin, kamu kesimini dıſında ister özel kesimde, ister kendi hesaplarına geçen sürelerin her (3) yılının bir derece ve her yılının bir kademe verilmek suretiyle, gerek intibakta ve gerekse emekliye esas derecelerinin tespitinde nazarı dikkate alınacağını iliſkin 657 sayılı Kanunun 1327 sayılı kanunla deđiſik 36 neç ve 1425 sayılı Kanunla 5434 sayılı kanuna eklenen Ek madde 3 hükümleri,

5. — 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 196 nci maddesi ile 657 sayılı Kanuna eklenen ve memuriyetten önce Emekli Sandığı Kanununa tabi olmadan ve Sosyal Sigortalar kurumu kapsamına da girmeden geçen hizmetlerinin 2/3'ünün memuriyette geçirilmişçesine kıdemlerinden sayılmalarına cevaz veren, geçici 25 nci madde ve yine daha önce emekli sandığına ve sosyal sigortaya tabi olmadan geçen avukatlık sürelerinin borçlanmak suretiyle emekliliğe esas sürelerine eklenmesine cevaz veren geçici 3 nci mdde.

6. — Nihayet 12 . 11 . 1960 tarih ve 126 sayılı Kanunla yurt dışında görevlendirilen ve siyasi tarihimize (14'ler) diye adlandırılan Millî Birlik Komitesinin eski üyelerinin ki, beşi Yüzbaşı, beşi Binbaşı, üçü Yarbay ve biri de Albay iken, hizmetleri yürütülmek suretiyle şimdiki 1 nci dereceye tekabül eden, o tarihteki 3 nci derece maaşına yükseltilmeleri aşağı, yukarı benzer tasarruflara maruz kalanlar arasındaki adaletsizliğin tipik bir örneğini teşkil eder.

Böylece, orduda 8 yıl hizmeti olan bir yüzbaşının T. C. Emekli Sandığına borçlandırılmadan, 25 hizmet yılı üzerinden emekli edilerek albaylık maaşının 24 katı tutarında ikramiye ödenmesi temin olunmuştur.

Yukarıda sıraladığımız benzer hadiseler; dolayısıyla Yüce Meclislerin verdikleri kararların, Emekli İnkilâp Subayları yönünden de esirgenmeyeceği inancı içerisindedir.

V - Kanun Teklifinin Malî Portresi ve Netice :

1478 sayılı Kanunun yıllarca süren müzakere ve nihayet kabulünde, Maliye Bakanlığı ile T. C. Emekli Sandığının da mutabık kaldıkları üzere, yıllık malî külfet 22 buçuk milyon Türk lirası olarak hesaplanmıştır. Ancak, 10 Ocak 1972 tarihinde tatbikatına başlanan 1425 sayılı kanunla, asker kişilerin emekli maaşları rütbe esasına göre intibaka tabi tutulduğundan, yeni tasarının yıllık malî portesi azamî 12 ilâ 15 milyon Türk lirasını geçmeyecektir.

Yüksek heyetinize sunduğumuz bu tasarının kanunlaşması ile, 1478 sayılı Kanuna müsteniden memuriyetlerinden istifa eden binlerce Emekli İnkilâp Subayının mağduriyetlerine son verilecek, aynı zamanda mevzuatımızda husule gelen hukukî boşlukta doldurulmuş olacaktır.

Bu itibarla arz olunan gerekçeye göre kanun teklifimizin öncelik ve ivedilikle müzakeresini arz ve teklif ederiz.

Maliye Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Maliye Komisyonu
Esas No. : 2/682
Karar No. : 31

16 . 6 . 1972

Yüksek Başkanlığa

Cumhuriyet Senatosu Aydın Üyesi İskender Cenap Ege ile Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker ve 145 arkadaşının, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi, ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle Komisyonumuzda tetkik ve müzakere edildi :

Gerekçede arz ve izah olunan hususlar Komisyonumuzca da uygun görülerek, teklif 1 nci maddede yapılan değişiklikle kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Plan Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye Komisyonu Başkanı

ve

Bu Rapor Sözcüsü

Muğla

A. Buldanlı

İstanbul

M. F. Güngör

Sivas

M. K. Palaoglu

Kâtip

Kastamonu

H. Tosyalı

Kütahya

M. Ersoy

Trabzon

M. A. Oksal

Hatay

T. Köseoğlu

Muğla

İ. Oktay

Trabzon

N. İ. Çakiroğlu

Bütçe Plân Komisyonu Raporu

Millet Meclisi

Bütçe Plân Komisyonu

Esas No: 2/682

Karar No: 178

12 . 9 . 1972

Millet Meclisi Başkanlığına

Komisyonumuza havale buyurulan (Cumhuriyet Senatosu Aydın Üyesi İskender Cenap Ege ile Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker ve 145 arkadaşının, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi), Maliye Bakanlığı ile Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı temsilcilerinin katıldığı toplantıda incelendi ve görüldü.

27 Mayıs 1960 İhtilâlinin tasarrufları meyanında Ordudaki piramidi düzenleme ve Orduyu gençleştirmek gerekçesiyle miktarları 7 000'e ulaşan subay hizmetten alınarak 42 sayılı Kanun gereğince emekliye sevk edilmişti. Gerekçesi ne olursa olsun başka çareler aranması gerekirken hizmetten alınarak emekliye sevk edilmiş bulunan bu geniş subay kitlesi mağdur duruma düşürülmüştür. Orduda kalmış olsalardı bugün arkadaşları gibi hizmetlerine devam edecekleri pek tabiidir. Filhakika 262 ve 686 sayılı kanunlarla bazı haklar verilmiş olmasına rağmen bu imkânın yeterli görülmesi (Eminsu) adı ile anılan mağdur topluluğun yaralarının tedavisinde merhem olamadığı bir gerçektir.

Uzun süreden beri yaralarının sarılması imkânları araştırılmış, incelenmiş, nihayet 1478 sayılı bir Kanun ile adı geçen topluluk mensuplarına bugünkü şartlara uygun olarak haklarının tanınması yoluna gidilmişti. Fakat Anayasa Mahkemesinin 1478 sayılı Kanunu esasa girmeden biçim yönünden iptali karşısında imkân ortadan kalkmış bulunmaktadır. İzaha çalışılan gerekçelerin ışığı altında meselenin daha fazla bekletilmesinde bir yarar olmadığını, biran önce halledilmesinde ise sayısız faydalar tevli dedeceği düşüncesiyle hazırlanmış bulunan kanun teklifi, Komisyonumuzca olumlu karşılanarak, maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

1478 sayılı Kanunun iptali için Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğu iptal gerekçesinin ruh ve amacına uyulmak ve 42 sayılı Kanunu vuzuha kavuşturmak suretiyle 1 nci maddedeki geçici madde değiştirilerek kabul edilmiştir.

1478 sayılı Kanunun Anayasa Mahkemesince iptal gerekçesi 7 Haziran 1972 tarihinde yayınlanmış olduğundan bu kanundan faydalananları emekli aylıkları yönünden mağdur etmemek için (Bu kanun 8 Haziran 1972 tarihinde yürürlüğe girer.) şeklinde yürürlük maddesi değiştirilerek kabul edilmiştir.

Yürütme maddesi ise, teklifte olduğu gibi aynen kabul edilmiştir.

Bu kanun kapsamına girenlerin ıstıraplarına nihayet vermek için kanunun öncelik ve ivedilikle görüşülmesi kararlaştırılmıştır.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmek ve Genel Kurulun tasvibine sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa arz olunur.

Başkan Balıkesir <i>C. Bilgehan</i>	Sözcü Ankara <i>M. K. Yılmaz</i>	Kâtip Malatya Söz hakkım mahfuzdur <i>A. Karaaslan</i>	Adana <i>S. Kılıç</i>
Amasya <i>Y. Acar</i>	Ankara <i>H. Balan</i>	Aydın N. Menteşe İmzada bulunamadı	İçel <i>C. Okyayuz</i>
İzmir <i>A. N. Üner</i>	Kars Söz hakkım mahfuzdur <i>K. Okyay</i>	Kayseni Söz hakkım mahfuzdur <i>M. Yüceler</i>	Malatya <i>M. Kaftan</i>
Manisa <i>M. Erten</i> İmzada bulunamadı	Manisa <i>H. Okçu</i>	Rize <i>S. Z. Köseoğlu</i>	Sakarya <i>N. Bayar</i>
	Sakarya H. Uysal İmzada bulunamadı	Zonguldak <i>K. Nedimoğlu</i>	

**C. Senatosu Aydın Üyesi is-
kender Cenap Ege ile C. Sena-
tosu Ankara Üyesi Yiğit Kö-
ker ve 145 arkadaşının teklifi**

*5434 sayılı Türkiye Cumhuri-
yeti Emekli Sandığı Kanununa
geçici bir madde eklenmesi hak-
kında kanun teklifi*

MADDE 1. — 5434 sayılı
Türkiye Cumhuriyeti Emekli
Sandığı Kanununa aşağıdaki
geçici madde eklenmiştir :

GEÇİCİ MADDE —

a) 2.8.1960 tarihi ile Par-
lamentar rejimin ilk toplantı
tarihi olan 1 Kasım 1961 tarihi
arasında 2.8.1960 tarihli ve
42 sayılı Kanun hükümlerine
göre emekliye sevk edilmiş bu-
lunan üstsubay ve askerî mem-
urlara bağlanan emekli aylık-
ları, emekliye ayrıldıkları ta-
rih ile bu kanunun yürürlüğe
girdiği tarih arasındaki süre-
nin her üç yılı bir derece yük-
seltmek ve artan yıllar kade-
me ilerlemesine sayılmak sure-
tiyle düzeltilir.

b) Bunlardan 5434 sayılı
Kanun hükümlerine göre gö-
rev almış olanlara emekli ol-
duklarında bu kanun hüküm-
leri uygulanır.

c) (b) fıkrası dışında ka-
lanların (30) yıldan noksan
hizmet süreleri, emekliye sevk
edildikleri tarihlerdeki görev
aylıkları üzerinden ve o tarih-
lerdeki borçlanma esaslarına
göre, Türkiye Cumhuriyeti
Emekli Sandığına borçlandırılır.

Bu borçlanma, ilgililer adına
boreun tahakkuk ettirildiği ta-
rihi takibeden aybaşından iti-
baren aylıklarından % 10 ke-
silmek suretiyle tahsil olunur.

**Maliye Komisyonunun değiş-
tiriş**

*5434 sayılı T. C. Emekli San-
dığı Kanununa geçici bir mad-
de eklenmesi hakkında Kanun
Teklifi*

MADDE 1. — 5434 sayılı T.
C. Emekli Sandığı Kanununa
aşağıdaki geçici madde eklen-
miştir :

GEÇİCİ MADDE —

a) 2.8.1960 tarihi ile
Parlamentar rejimin ilk top-
lantı tarihi olan 3 Kasım 1961
tarihi arasında 2.8.1960 ta-
rihli ve 42 sayılı Kanun hü-
kümlerine göre emekliye sevk
edilmiş bulunan üstsubay ve
askerî memurlara bağlanan
emekli aylıkları, emekliye ay-
rıldıkları tarih ile bu kanunun
yürürlüğe girdiği tarih arasın-
daki sürenin her üç yılı bir de-
rece yükseltmek ve artan yıl-
lar kademe ilerlemesine sayıl-
mak suretiyle düzeltilir.

b) Bunlardan 5434 sayılı
Kanun hükümlerine göre görev
almış olanlara emekli oldukla-
rında bu kanun hükümleri uy-
gulanır.

c) (b) fıkrası dışında ka-
lanların (30) yıldan noksan
hizmet süreleri, emekliye sevk
edildikleri tarihlerdeki görev
aylıkları üzerinden ve o tarih-
lerdeki borçlanma esaslarına
göre, T. C. Emekli Sandığına
borçlandırılır.

Bu borçlanma, ilgililer adına
boreun tahakkuk ettirildiği ta-
rihi takibeden ay başından iti-
baren aylıklarından % 10 ke-
silmek suretiyle tahsil olunur.

**Bütçe Plan Komisyonunun
değiştirii**

*5434 sayılı T. C. Emekli San-
dığı Kanununa geçici bir mad-
de eklenmesi hakkında kanun
teklifi*

MADDE 1. — 5434 sayılı T.
C. Emekli Sandığı Kanununa
aşağıdaki geçici madde eklen-
miştir :

GEÇİCİ MADDE —

a) 2.8.1960 tarihi ile
3 Kasım 1961 tarihi arasında
2.8.1960 tarihli ve 42 sayılı
Kanunun geçici maddelerine
göre istekleri üzerine veya re-
sen emekliye sevk edilmiş bu-
lunan subay ve askerî memur-
ların bağlanan aylıkları, emek-
liye ayrıldıkları tarih ile
3.9.1971 tarihi arasındaki
sürenin her üç yılı bir derece
yükseltmek ve artan yıllar
kademe ilerlemesine sayılmak
suretiyle düzeltilir.

b) Bunlardan 5434 sayılı
Kanun hükümlerine göre gö-
rev almış olanlara emekli ol-
duklarında bu kanun hüküm-
leri uygulanır.

c) (b) fıkrası dışında ka-
lanların (30) yıldan noksan
hizmet süreleri emekliye sevk
edildikleri tarihlerdeki görev
aylıkları üzerinden ve o tarih-
lerdeki borçlanma esaslarına
göre, T. C. Emekli Sandığına
borçlandırılır.

Bu borçlanma, ilgililer adına
boreun tahakkuk ettirildiği
tarihi takibeden ay başından
itibaren aylıklarından % 10 ke-
silmek suretiyle tahsil olunur.

Borçlandırılacak olanların bu
sürelerle birlikte hizmet süresi
toplanır. (30) yılı geçemez.

C. Senatosu Aydın Üyesi İskender Cenap Ege ile C. Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker ve 145 arkadaşının teklifi

Borçlandırılacak olanların bu sürelerle birlikte hizmet süresi toplamı (30) yılı geçemez.

d) Bunlardan ölenlerin dul ve yetimleri hakkında da yukarıdaki hükümler uygulanır.

e) Bunlara, geçmiş süreler için görev ve emekli aylıkları ile emekli ikramiyesi farkları ödenmez.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Maliye Komisyonunun değişikliği

Borçlandırılacak olanların bu sürelerle birlikte hizmet süresi toplanır. (30) yılı geçemez.

d) Bunlardan ölenlerin dul ve yetimleri hakkında da yukarıdaki hükümler uygulanır.

e) Bunlara, geçmiş süreler için görev ve emekli aylıkları ile emekli ikramiyesi farkları ödenmez.

MADDE 2. — Teklifin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bütçe Plan Komisyonunun değişikliği

d) Bunlardan ölenlerin dul ve yetimleri hakkında da yukarıdaki hükümler uygulanır.

e) Bunlara, geçmiş süreler için görev ve emekli aylıkları ile emekli ikramiyesi farkları ödenmez.

MADDE 2. — Bu kanun 8 Haziran 1972 tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Teklifin 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

